

มหาวิทยาลัยกับการศึกษา

โดยอุดมคติ มหาวิทยาลัย คือ แหล่งความรู้อันใหญ่ ดังนั้นการกระทำใดๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ จึงน่าจะเป็นกระบวนการ หรือระบบการของมหาวิทยาลัย ที่เรียกว่า การศึกษา

ความรู้นั้น เมื่อจำแนกโดยธรรมชาติ ย่อมมีอยู่สามชั้น คือ รู้จัก รู้จริง และ รู้แจ้ง (เช่นหลักกัญญาณในอริยสัจ) รู้จัก คือรู้สัจว่ารู้ เช่นรู้ความที่เขามอบให้รู้ รู้จริง คือความรู้ตามอำนาจของเหตุผล เช่น จากการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบ ตามหลักตรรกวิทยา รู้แจ้ง คือความรู้ที่ได้รับโดยผ่านการปฏิบัติขั้นๆ มาแล้วด้วยตัวเอง เป็นความรู้ประจำใจแห่งเฉพาะตน ชนิดที่ไม่ต้องการคำอธิบายใดๆ อีก

ระบบการศึกษาโดยทั่วไป ก็ดำเนินตามหลักนี้ เช่น ในชั้นเด็กเราสอนให้หัดจำ โดษนั้นมาก สอนให้หัดคิด และท้ายที่สุดให้หัดปฏิบัติทดลอง การจัดการศึกษาของเราที่ดีจะเป็นไปโดยลำดับดังกล่าว คือเราแบ่งเป็นชั้นประถม มัธยม และอุดมศึกษาตามลำดับ

แท้อจริย หลักกัญญาณ หรือ ความรู้ตามขั้นนั้น มุ่งประสงค์ให้เป็นไปตามความเหมาะสมของเรื่องที่ต้องการให้รู้ขั้นๆ และความเหมาะสมในทันที ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมแห่งวัย และปัญญาของคนเป็นสำคัญ

ตัวอย่างของการให้ความรู้ ชนิดไม่ตรงกับความพร้อมของเด็ก เช่น การสอนเด็กอนุบาลให้รู้จักการไหว้แบบที่เรียกว่า ถอนสายบัว โดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้ ร่างกายยังไม่พร้อมที่จะกระพุ่มมือ ค้อมตัว และย่อเข้าพร้อมๆ กัน ให้อ่อนช้อยงดงามได้ เนื่องจากเด็กยังทรงตัวไม่ได้ดีเหมือนผู้ใหญ่ เราจึงมักเห็นเด็กไหว้แบบนั้น ด้วยท่าทางกระโดดกระเตตุกระต้าง

แทนที่จะดูตรงตามควร นี่เป็นตัวอย่าเล็ก ๆ ในอีกหลายๆ อย่าง ของการให้ความรู้ชนิดที่
ไม่ถูกต้องตรงกับความพร้อมดังกล่าว

เมื่อพิจารณาจนมาตามลำดับขั้นของการศึกษา เราจะพบปัญหาเหล่านี้มากขึ้นในทุกๆ ชั้น ยิ่ง
ชั้นอนุบาลศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยด้วยแล้ว ยิ่งจะเป็นแหล่งรวมของปัญหาความขัดแย้ง
มากมายหลายประการ จนดูราวกับจะไม่มีวันแก้ไขเอาเสียทีเดียว

จะเป็นได้ไหมว่า เพราะเรายังไม่รู้ว่า ควรให้ความรู้ใดแก่เขา หรืออาจะเช่นนั้น แต่ยังไม่รู้
ถึงวิธีให้ความรู้ ตลอดทั้งสามชั้นดังกล่าวแก่เขา ปัญหาความวุ่นวายทั้งหลายจึงเกิดขึ้นอยู่เนืองๆ

หากยอมรับโดยนัยนี้ ผู้ให้ความรู้ กับ ผู้รับความรู้ ควรได้ร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อขจัด
ความไม่รู้ทั้งหลายนั้นให้สิ้น ก่อนอนจักต้องเห็นพ้องต้องกันว่า ความรู้นั้นมิได้ขึ้นอยู่กับครูบา
อาจารย์ ผู้สอน ผู้บอก หรือแม้ในตำหรับตำราเท่านั้น หากยังขึ้นอยู่กับความเป็นจริงในชีวิต
ประจำวันที่เราต่างร่วมกันดำรงอยู่นด้วย

และความรู้ในขั้นสุดท้ายคือ จากการได้ปฏิบัติ ได้ประจักษ์ชัดตามวิถีที่ดำรงอยู่นั้น ย่อมนำไป
สู่การได้รู้จักตัวเอง นั่นจะเป็นความรู้ที่พึงประสงค์ยิ่ง

ทำอย่างไรเราจึงจะเน้นการให้ความรู้ในด้านปฏิบัติให้มาก การศึกษาในมหาวิทยาลัยต้องดำเนิน
ไปโดยระบบนี้เท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นแหล่งความรู้อันใหญ่สมนาม คือความรู้ที่ทำให้รู้จักความ
เป็นตัวของตัวเองได้ในที่สุด

หากสัปดาห์ผ่านไปในมหาวิทยาลัย เรายังค้นไม่พบตัวเอง ยังไม่รู้จักตัวเองออกไปจากใบปริญญา
กับเกียรติยศอันจอมปลอมของตำแหน่งและเงินเดือนแล้ว ต้องถือเป็นความล้มเหลวหมด ทั้ง
นักศึกษาและอาจารย์

ซึ่งจะเป็นความสูญเปล่าที่น่าเสียดายยิ่ง.